

Gavina capnegra

Larus melanocephalus

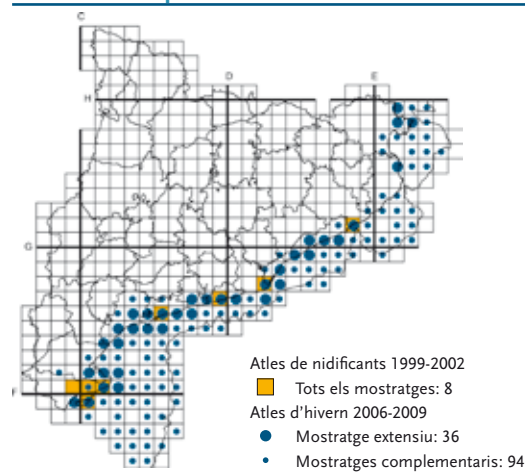

Distribució i procedència

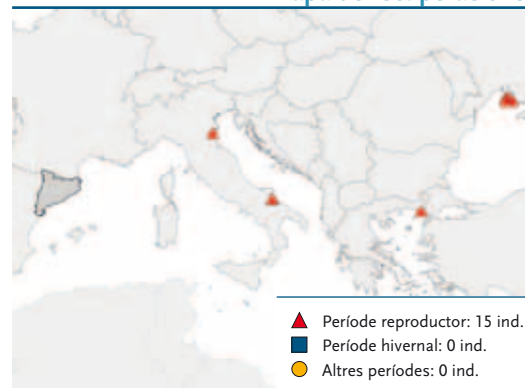
La gavina capnegra s'ha detectat com a hivernant a la pràctica totalitat de la costa i plataforma continental catalanes; no obstant això, la seva distribució no és homogènia a tot el territori. Com mostren els censos hivernals, l'espècie ha estat escassa a la meitat nord del país mentre que ha estat més abundant a Vilanova i la Geltrú i especialment al golf de Sant Jordi, essent aquesta darrera una de les àrees principals d'hivernada a nivell mundial (Cama *et al.* en premsa). Els censos marins corroboren aquesta distribució, tot mostrant-ne una major probabilitat d'aparició entre el cap de Tortosa i el Garraf i, en menor mesura, al Barcelonès i al Maresme. Ocupa tota la plataforma continental fins a les aigües més allunyades de la costa. Terra endins la situació és ben diferent, ja que no s'ha detectat a la Catalunya interior i la seva penetració a quadrats sense costa es restringeix al Camp de Tarragona i a la plana de la Galera (Baix Ebre). La distribució de l'espècie a Catalunya sembla seguir el patró descrit anteriorment (Carrera *et al.* 1981a). Durant el període reproductor (Estrada *et al.* 2004), al marge del delta de l'Ebre on es reproduïx amb regularitat, l'espècie es va detectar a les zones costaneres amb un esforç de mostreig més elevat. Cal destacar que darrerament s'ha començat a reproduir a l'estany d'Ivars i Vila-Sana, al rerepaís (Anton 2008).

Pel que fa a l'origen de la població hivernant al nostre país, el mapa de recuperacions d'anelles metàl·liques no reflecteix el gran volum de dades que es tenen i només incorpora 15 recuperacions provinents de 6 localitats. En canvi, l'anàlisi de lectures d'anelles de PVC, malgrat comporta més problemes

Mapa de distribució UTM 10x10 km

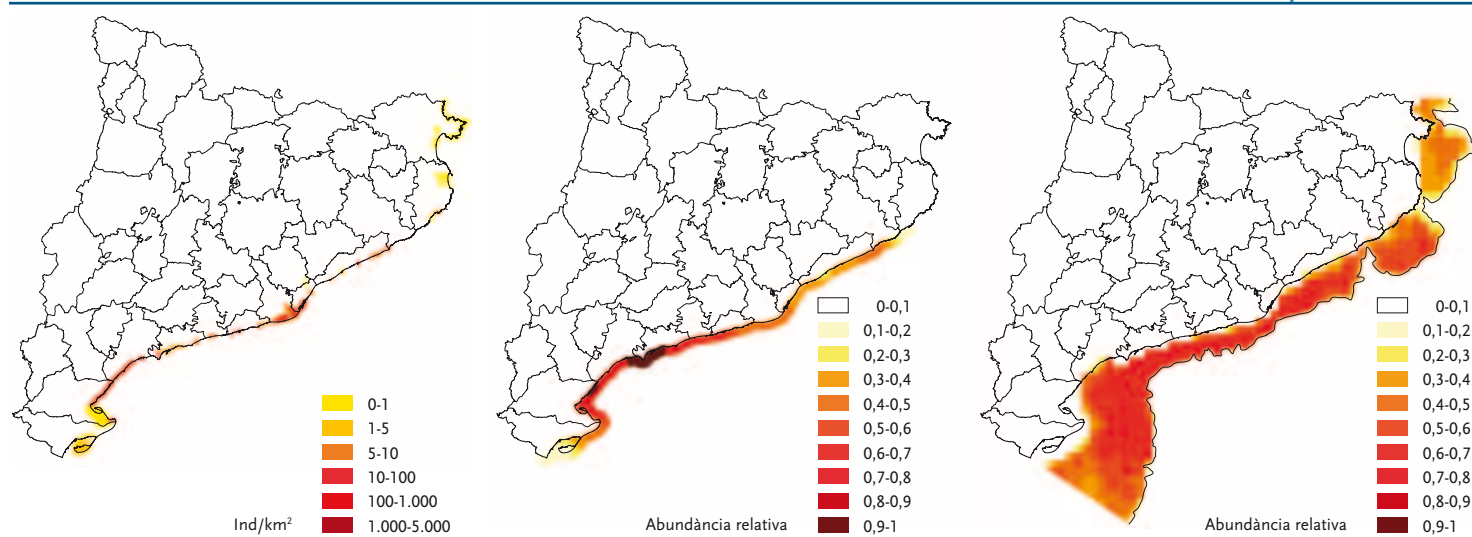

Mapa de recuperacions

per la manca de centralització de les dades que provoca biaixos importants, permet tractar un major volum d'informació. Dels 481 individus observats a Catalunya, el 48% tenen origen italià, el 16% a la Camarga, el 14% a Hongría, el 9% al Mar Negre i el 8% a Grècia, mentre que la resta de zones de cria mostren resultats prou discrets. Aquests resultats, però, han de ser interpretats amb cautela a causa de la gran diferència en l'esforç de marcatge a les diferents localitats de cria. Al Mar Negre, on es concentra més del 90% de la població nidificant (del Hoyo *et al.* 1996), l'esforç d'anellament és molt poc important. Això mateix succeeix a Turquia i Grècia (R. Flamant, com. pers.), mentre que a Itàlia i a la Camarga el marcatge ha estat molt irregular durant els darrers anys (C. Duponcheel & N. Baccetti, com. pers.). En definitiva,

Mapes d'abundància

sembla que la major part dels exemplars provenen de la conca mediterrània, amb una representació notable de l'Europa central i molt poca de les poblacions atlàntiques, on l'esforç d'anellament és molt elevat (R. Flamant, com. pers.).

Requeriments ecològics

A Catalunya a l'hivern l'espècie té una distribució marina i costanera essent escassa terra endins. Les dades a l'interior s'expliquen pels moviments de l'espècie al golf de Sant Jordi on es desplaça cap als camps d'oliveres propers als municipis amb ports pesquers com l'Ametlla de Mar i Cambrils, sense abandonar, però, la façana litoral, i amb l'objectiu de cercar fonts alternatives d'aliment respecte el peix (e.g. olives), masses d'aigua (grans basses, pantans; Josa *et al.* 2008) i refugi en condicions meteorològicament desfavorables (Carrera *et al.* 1981a). Aquests desplaçaments es fan en grups, en ocasions molt nombrosos, i involucren un major nombre d'exemplars a mesura que s'acosta la migració prenupcial.

A mar, aquesta espècie presenta les densitats més altes entre les 5 i 10 milles de la costa, i en una profunditat d'entre 50 i 100 m. En seguiments fets a alta mar, en el 88% dels casos se l'observa alimentant-se dels rebuigs pesquers (Cama *et al.* en premsa).

Estimació poblacional

La població hivernant de gavina capnegra a Catalunya en base als resultats obtinguts als censos d'ocells aquàtics hivernants de Catalunya 2007, 2008 i 2009, se situa entre els 14.575 exemplars censats el 2007 i els 24.509 censats el 2008 (mitjana de 18.466 individus). Tot i que no es detecten diferències entre hiverns, sí que se n'han observat entre els dos períodes hivernals. Aquest fet es pot justificar a partir de les dades dels censos que es realitzen quinzenalment a Cambrils (Cama *et al.* en premsa), on s'observen dos pics durant l'hivern: l'un durant el desembre, fins a finals de mes, i un altre de més important en el qual s'assoleixen els nombres màxims de l'any, que es produeix des de finals de gener fins a mitjans de març, quan comença la migració prenupcial.

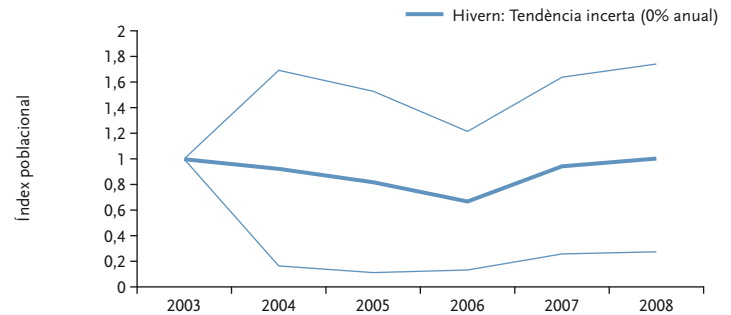
Tendència, problemàtica i amenaces

Les dades dels censos realitzats a alta mar no indiquen cap canvi temporal significatiu durant el període de l'Atlas. A llarg termini i comparant les estimes de població actuals amb els censos hivernals de fa tres dècades (Carrera *et al.* 1981a, Bermejo *et al.* 1984), observem que la distribució s'ha mantingut invariable, mentre que les xifres apuntarien a un possible increment que no es pot destriar de les millores en els mètodes de cens i en el coneixement de l'espècie. El conjunt de la població reproductora europea actualment es manté estable (BirdLife International 2009). També l'estudi mitjançant mètodes de captura-recaptura dels individus marcats amb anelles de colors apunta a l'estabilitat de la població hivernant a Catalunya.

La gavina capnegra mostra una alta dependència dels ports i de l'activitat pesquera a l'hora d'alimentar-se. Per tant, futurs canvis en la gestió del sector poden suposar modificacions en el nombre i els hàbits en la població hivernant al litoral català. D'altra banda, els seus hàbitats alternatius (mosaic de conreus de secà com l'olivera o prats litorals halòfils) s'han vist reduïts considerablement i és previsible que aquesta tendència es mantingui. L'espècie s'ha tingut en compte a l'hora de proposar àrees marines protegides, però caldria estendre la protecció als ambients interiors, dels quals també depèn a l'hivern.

English summary

In winter Catalonia is home to a sizeable percentage of the world's population of Mediterranean Gulls. Readings of colour-ringed individuals indicate that these birds originate mainly from colonies in the Mediterranean (France, Italy and Greece), the Black Sea and Hungary. Wintering birds concentrate along the coasts of Barcelona and Tarragona, particularly around the fishing ports of Cambrils, L'Ametlla de Mar and Vilanova i la Geltrú. They follow trawlers well out to

sea and then back to port, where they scavenge for discards. In the afternoon, they also travel inland to feed on olives. The number of Mediterranean Gulls detected in waterbird censuses in the period 2007-2009 ranged from 14,575 to 24,509. No significant trend in numbers seems to be occurring and the Catalan wintering population of this gull is probably stable, although its dependence on human fishing activities and its choice of habitat (coastal plains, agricultural mosaics), currently under great pressure from developers, do make its populations somewhat vulnerable.

Pere JOSA, Joan FERRER-OBÍOL,
Carles CARBONERAS i Albert CAMA